
[2014-5-RE](#)

CAUSA 2014-5-RE

(Monteagudo Giménez c/ Ubach Filbà)

Aute del Tribunal Constitucional del 7-4-2014 relatiu al recurs d'empara 2014-5-RE

Número de registre 82-2014. Recurs d'empara

Aute del 7 d'abril del 2014

BOPA núm. 25, del 16 d'abril del 2014

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 19 de febrer del 2014, per la representació processal del Sr. Manuel Monteagudo Giménez, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 28 de novembre del 2013 i contra l'aute del 30 de gener del 2014, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució i atès que demana al Tribunal Constitucional que acordi l'admissió a tràmit d'aquest recurs d'empara, seguidament, que, en el seu dia, declari la vulneració del dret fonamental esmentat, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que disposi que la sentència sigui dictada de nou esmenant la lesió denunciada;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 19 de març del 2014;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Juan Antonio Ortega Díaz-Ambrona;

Antecedents

Primer

La Sra. Mercè Ubach Filbà va presentar una demanda contra el Sr. Manuel Monteagudo Giménez, actualment el seu exespòs, en què sol·licitava la revocació d'una donació que li havia efectuat l'any 2005, atesa la superveniència del naixement d'una filla amb la seva parella actual.

Segon

El 7 de desembre del 2012, el Tribunal de Batlles va dictar una sentència mitjançant la qual estimava aquesta demanda, revocava la donació esmentada i condemnava el Sr. Manuel Monteagudo Giménez a retornar a la demandant els béns donats i tots aquells que els haguessin substituït durant la permanència dels títols aparents de domini, que es van declarar nuls.

Tercer

La representació processal del Sr. Manuel Monteagudo Giménez va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta sentència i, el 28 de novembre del 2013, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va confirmar la decisió de la primera instància pel que feia a la revocació de la donació, però deixava sense efecte la declaració de nul·litat dels títols de transmissió ulterior dels béns donats, efectuada pel Tribunal de Batlles. El Tribunal Superior de Justícia considerava, i d'aquesta manera es recollia en el dispositiu, que els béns que haguessin substituït els béns donats només podien ser retornats mitjançant el procediment oportú.

Quart

La representació processal del Sr. Manuel Monteagudo Giménez va formular, aleshores, un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia, per tal com va considerar que s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció en el vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

Cinquè

El 30 de gener del 2014, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions.

Sisè

El 19 de febrer del 2014, la representació processal del Sr. Manuel Monteagudo Giménez va presentar un recurs d'empara contra la sentència del 28 de novembre del 2013 i contra l'aute del 30 de gener del 2014, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

Després de centrar l'objecte precís del seu recurs d'empara, aquesta part retreu a les resolucions del Tribunal Superior de Justícia haver canviat el contingut clar de la Llei d'aplicació, pel fet de considerar-ho més adient i més conforme als temps actuals.

Aquesta part no discuteix que la norma aplicable és el costum “*Si algú dona*”, recollit al títol 9 del llibre 8, vol. I de les Constitucions i altres drets de Catalunya, de la qual es desprèn que si una dona casada (la demandant) dóna part dels seus béns a una altra persona (el recurrent) i després té un fill amb un home diferent del que tenia quan va fer la donació, aquest fill podrà revocar la donació només fins al compliment de la seva legítima.

A més, de la jurisprudència andorrana es desprèn que aquesta limitació de la legítima s’aplica només als donants casats al temps de la donació, permetent la revocació completa en cas que el donant fos solter o vidu.

Ara bé, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia conclou altrament i fonamenta la seva decisió en la presumpció dels pensaments de la donant en el moment de fer la donació, tot i no existir cap tipus de prova en relació amb aquest punt.

Segons el parer d’aquesta part, el Tribunal Superior de Justícia s’ha excedit en la funció d’aplicar el Dret, ja que no l’interpreta, sinó que el canvia i amb aquesta actuació buida completament de motivació jurídica la seva resolució, fent-la arbitrària.

Si bé és cert que la jurisprudència té un paper destacat en l’ordenament jurídic andorrà, no és font de Dret, ni pot modificar la llei. El valor constitucional de la seguretat jurídica exigeix que les “*regles del joc*” es mantinguin fins que no les canviïn aquells que en tenen la responsabilitat. En aquest sentit, cita la jurisprudència dels tribunals ordinaris andorrans en què es declara la improcedència d’incloure en la llei, per part del jutgador, requisits o condicions que no hi són i la interdicció de fer dir a la llei allò que no diu (tot i considerar desitjable que ho digués). Així mateix, cita la jurisprudència constitucional en relació amb aquest punt.

Pel que fa al contingut de l’aute que resol l’incident de nul·litat d’actuacions, la part recurrent manifesta que el seu contingut varia subtilment l’argumentació desenvolupada en la sentència. Efectivament, en la sentència, el Tribunal Superior de Justícia considera que la finalitat de la norma és la de protegir la voluntat d’aquell que fa un acte dispositiu fonamentat en una creença errònia cosa que du a concloure en la revocació de la donació. En canvi, en l’aute, aquest Tribunal afirma que “*ha pres partit en relació als diferents criteris doctrinals que interpreten aquestes dues normes*”. Per consegüent, el Tribunal Superior de Justícia fonamenta el seu raonament en l’existència d’una doctrina jurídica autoritzada que, majoritària o no, pel fet d’existir és suficient per avalar el criteri del jutgador.

Ara bé, l’aute esmentat no indica ni una sola d’aquestes fonts doctrinals. Segons el parer d’aquesta part, els autors clàssics, fins i tot aquells que es van separar de l’opinió majoritària pel fet de considerar que era rellevant que el donant fos casat o tingués fills en el moment de la donació, sostenen que inclús si el donant no era casat, ni tenia fills, però pensava que podia tenir-los, se li aplicava la consuetud. En qualsevol cas, conclou que com que l’absència de consens doctrinal acaba sent la clau de volta del seu raonament, el Tribunal Superior de Justícia ha d’identificar la doctrina autoritzada i reconeguda que permetria identificar aquest raonament, ja que aquesta esdevé essencial i no dispensable pel fet de constituir la motivació jurídica de la seva decisió, la manca de la qual determina un defecte substancial de motivació.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que acordi l’admissió a tràmit d’aquest recurs d’empara, seguidament, que, en el seu dia, declari la vulneració del dret fonamental esmentat, que anul·li les resolucions objecte de recurs i que disposi que la sentència sigui dictada de nou esmenant

la lesió denunciada.

Setè

El 19 de març del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què manifesta que de la lectura de les resolucions objecte de recurs es desprèn una fonamentació suficient i raonable, que en cap cas pot ser considerada arbitrària, il·lògica o extravagant.

Efectivament, el Ministeri Fiscal destaca que en els fonaments jurídics de la seva sentència, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia exposa de manera detallada els principis de Dret romà, com les opinions diverses de diferents juristes catalans, així com l'aplicació de l'article 13.3 de la Constitució que li permeten reconsiderar la jurisprudència anterior i fer una aplicació al cas concret i a les circumstàncies personals dels litigants, de la norma i de la seva interpretació finalística o teològica que és perfectament acceptable des d'un prisma constitucional. Aquesta interpretació considera que cal tenir present la voluntat del donant en el moment de fer la donació. Si es va fer la donació pensant que no tindria fills i neixen aquests fills posteriorment, aquesta donació es pot revocar.

La part recurrent al·lega que s'ha modificat el contingut de la Llei d'aplicació, però tampoc exposa quins són els autors que sostindrien la tesi que ell defensa.

Així mateix, el Ministeri Fiscal considera que la Sala Civil, en l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, no ha modificat la norma vigent d'aplicació. Ans al contrari, en els considerants segon i tercer s'exposa de forma encara més detallada quines són les dues normes d'aplicació en cas de revocació de donació per superveniència de fills, segons es deriva de la jurisprudència anterior, expressant on es troba la solució a l'aparent contradicció entre les mateixes i conclou que la seva solució, que es troba fonamentada en raonaments lògics, és més adequada a la realitat social actual.

Per acabar, el Ministeri Fiscal demana la inadmissió a tràmit d'aquest recurs, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, per tal com hi ha una manca manifesta de contingut constitucional en la infracció denunciada.

Fonaments jurídics

Primer

La representació processal de la part recurrent fixa amb gran precisió la seva pretensió d'empara davant el Tribunal Constitucional: que *“corregeixi l'error o el defecte de motivació en Dret de la Sentència de segona instància constitutiva d'infracció de l'article 10 de la Constitució, en haver deixat d'aplicar el Tribunal Superior la llei que reconeix aplicable, a redós de la seva facultat d'interpretació normativa.”*

El recurrent considera que el Tribunal Superior de Justícia hauria canviat allò que la norma aplicable diu de manera clara, basant-se en què, segons el parer d'aquell Tribunal, seria una regulació més conforme als temps actuals o en criteris doctrinals més adequats, els autors dels quals no cita, o en una presumpta intenció de la donant, que tampoc es prova.

Segons el parer del recurrent, aquesta norma clara, està expressada en el costum “*Si algú dona*”, recollit al títol 9, llibre 8, vol. I de les “*Constitucions i altres Drets de Catalunya*”. Aquest precepte consuetudinari preveu la revocació de la donació pel fet del naixement ulterior d’un fill del donant. I es discuteix en quins termes aquesta revocació podria ser aplicable a un cas com aquell que origina aquest recurs, i sobretot, si aquesta revocació de la donació té com a límit l’import de la legítima del fill nascut.

El recurrent considera que aquest límit ha de ser respectat en qualsevol cas i que el Tribunal Superior de Justícia no pot forçar la interpretació fins al punt d’ignorar el mandat de la norma aplicable, ja que la jurisprudència en el Principat d’Andorra no és per si mateixa font de Dret i tampoc existeix un consens doctrinal en una solució com aquella que ha estat adoptada pel Tribunal Superior de Justícia. El recurrent també considera que el Tribunal Superior de Justícia fa dir a la Llei allò que la Llei no diu. I, això suposa una manca de motivació suficient. Tampoc és correcte, sempre segons el seu parer, que el Tribunal fonamenti la seva decisió en una intenció, presumida, però no provada, de la donant.

Segon

Si en l’ordenament processal andorrà existís un tribunal de cassació allò que el recurrent planteja, amb tanta precisió i claredat, podria ser enjudiciat de nou i decidit en un sentit o en un altre. És a dir, acceptant la revocació només fins a l’import de la possible legítima del fill, o estenent la revocació a tot allò que va ser donat o al seu import sense la limitació esmentada.

Ara bé, en el Principat d’Andorra no existeix un tribunal de cassació. En matèria civil el Tribunal Superior de Justícia pronuncia l’última paraula, a través de la Sala corresponent.

És cert que encara hi ha un recurs d’empara davant el Tribunal Constitucional. Però aquest recurs protegeix i controla el respecte dels drets fonamentals, de les llibertats públiques i dels altres preceptes de caràcter constitucional. No entra a decidir entre diferents interpretacions possibles de mera legalitat ordinària.

Tercer

Entrant ja en la perspectiva constitucional, l’única que correspon a aquest Tribunal, s’ha d’examinar quina és la vulneració de la Constitució denunciada en aquesta empara. El recurrent aprecia la vulneració de l’article 10 de la Constitució “*per sengles infraccions del dret fonamental a la jurisdicció, en la seva vessant del dret d’obtenir una decisió motivada en Dret.*”

Tal com hem declarat en altres ocasions quan s’al·lega aquesta vulneració, el Tribunal Constitucional no entra a jutjar si la fonamentació donada és la correcta en allò que s’hagi d’aplicar d’una legislació ordinària. Allò que el Tribunal Constitucional es limita a comprovar és: 1) si la fonamentació en Dret existeix, i, 2) si no apareix *prima facie* com absurda o arbitrària.

En aquest cas, és indiscutible que la fonamentació existeix: ha estat desenvolupada tant pel Tribunal de Batlles com pel Tribunal Superior de Justícia. També és clar que els raonaments en què es basa el Tribunal Superior de Justícia són de caràcter jurídic i que fins i tot s’examinen posicions doctrinals diverses per a la interpretació actual de textos tan venerables com les “*Constitucions i altres Drets de Catalunya*”. També es té en compte la jurisprudència dels tribunals andorrans i s’aporten les raons

de la decisió final adoptada, que, en part, limita i corregeix la del Tribunal de Batlles.

A la vista de tot això no s'aprecia que la fonamentació resulti, *prima facie*, absurda, arbitrària o desproveïda de tota lògica. Tampoc apareix com contrària a una *communis opinio* dels juristes sobre la revocació de donacions. En suma, el Tribunal Constitucional, en l'acompliment de la seva funció, no ha d'anar més enllà. No pot entrar a jutjar si l'opinió respectable del recurrent és més conforme a la legalitat que el criteri seguit pels tribunals en l'exercici de la seva jurisdicció. Aquest és un judici sobre l'aplicació de la llei ordinària, aliè a la jurisdicció constitucional. Per aquesta raó, s'ha d'arribar a la clara conclusió que la qüestió plantejada en aquesta empara i la infracció denunciada manquen de manera manifesta de contingut constitucional, motiu pel qual, en virtut de l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, hem de declarar, sense més, la inadmissió a tràmit d'aquest recurs d'empara.

Per tot allò que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

DECIDEIX:

Primer

No admetre a tràmit el recurs d'empara 2014-5-RE interposat per la representació processal del Sr. Manuel Monteagudo Giménez contra la sentència del 28 de novembre del 2013 i contra l'aute del 30 de gener del 2014, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia.

Segon

Notificar aquest aute a la representació processal del recurrent, al president de la Batllia, a la presidenta del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

Tercer

Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

Acordat a Andorra la Vella, el 7 d'abril del 2014.

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
President

Laurence Burgogue-Larsen

Vicepresidenta

Carles Viver Pi-Sunyer
Magistrat

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

